

PRITARTA
Vilniaus r. savivaldybės
mero 2025 m. birželio 5 d.
potvarkiu Nr. M22-2501(2.1E)

PATVIRTINTA
Vilniaus r. Glitiškių vaikų
lopšelio-darželio direktoriaus
2025 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr. V1.3- 42

VILNIAUS R. GLITIŠKIŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Duomenys apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas– Vilniaus r. Glitiškių vaikų lopšelis-darželis

Tipas – ikimokyklinio ugdymo grupės lopšelis-darželis

Pagrindinė veikla– ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

Ugdymo kalbos: lietuvių ir lenkų

Teisinė forma ir priklausomybė– savivaldybės biudžetinė įstaiga

Adresas: Liepų al. 20, Glitiškių k., Paberžės sen., LT-14292 Vilniaus r.

El. paštas rastine@glitiskiuvld.lt

Tel. (+370 5) 255 2299

Vilniaus r. Glitiškių vaikų lopšelyje-darželyje (toliau – Lopšelis-darželis) užtikrinamas vaiko saugumas ir socializacijos tęstinumas tarp trijų svarbiausių ugdymo grandžių – ugdymo šeimoje, ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje grupėse.

Mūsų požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Visapusiškas vaiko ugdymas šiuolaikinėje pedagogikoje turi didelę reikšmę, siekiant nuo mažų dienų skatinti kiekvieno vaiko individualumą ir mąstymą; stiprinant emocinę būseną, kūrybiškumą ir pasitikėjimo savo jėgomis jausmą, ugdant pozityvų požiūrį į sveiką gyvenseną, padedant vaikams formuoti sveikos gyvensenos įgūdžius bei sukuriant sveikatai palankią fizinę ir psichosocialinę aplinką ugdant vaikus tradicinėje ir netradicinėje aplinkoje, gerinant ir stiprinant sveikata. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojai pasitiki natūraliomis vaiko galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savo būdu ir laiku. Veiklose siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus. Ugdymo(si) aplinka suprantama kaip dinamiška erdvė, kurioje vaikas, jo ugdytojai gyvena, ugdomi, bendrauja ir kurioje nuolat vyksta pedagoginė sąveika. Vaikai turi sumanymų, nuolatos ieško veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Ugdymo(si) aplinka turi skatinti vaikus, bendruomenės narius laikytis sveikatai palankaus elgesio – pozityviai mąstyti, draugiškai bendrauti, laikytis taisyklingos laikysenos, kvėpavimo ir panašiai. Mokytojai paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas.

Įstaigoje daug dėmesio skiriama vaikų sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui, fizinės sveikatos, emocinių ir socialinių kompetencijų ugdymui. Siekiant, kad ugdomi vaikai įgytų daugiausia socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, skatinant jų pozityvų elgesį bei siekiant geresnės emocinės savijautos.

Prioritetinės veiklos kryptys:

- patirtinio ugdymo koncepciją atliepantis STEAM sričių (gamtamokslinis, technologinis, inžinerinis, meninis ir matematinis) ankstyvasis ugdymas, kuris yra integruojamas per kasdieninę rutiną, žaidimus, patirtinę veiklą, pačių ir socialinių partnerių organizuojamus projektus;

- ugdytinių tėvų pasiūlytomis galimybėmis išplėtoti ugdymo turinį netradicinėse aplinkose už įstaigos ribų.

Lopšelis-darželis išsiskiria pozityvia atmosfera, ugdymo naujovių taikymu, turtinga gamtine, edukacine aplinka, ugdomųjų priemonių gausiomis vaikų grupių patalpomis, darnia, bendraujančia ir bendradarbiaujančia bendruomene, motyvuota ir profesionalia komanda, kuri stengiasi, kad kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, jam būtų suteikiamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę, taikant veiksmingus vaikų kompetencijų ir atskirų pasiekimų grupių ugdymo būdus, šiuolaikines ugdymo strategijas.

Lopšelis-darželis unikalus tuo, kad čia vyrauja vaiko raidos ir ugdymo teorijų įvairovė bei holistinė praktika, kai neatsiejama priežiūros ir ugdymo vienovė. Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – programa) grindžiama konstruktyvizmo, sociokultūrine ir socialine kognityvine raidos teorijomis. Konstruktyvizmo raidos teorija atskleidžia mūsų požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi – vaikas yra pats aktyviai besimokantis, pats konstruojantis savo žinojimą. Sociokultūrinė teorija pabrėžia socialinių sąveikų svarbą. Vaikas, aktyviai sąveikaujantis su aplinkiniais, ir per sąveikas plėtojantis savo psichikos galias, kuriantis savo asmenybę. Socialinė kognityvinė teorija artima tuo, kad vaikas žinojimą apie pasaulį kuria pasidalytose sąveikose, pasaulį suvokia sinkretiškai, kaip vientisą ir neskaidomą.

Universalus dizainas mokymuisi tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodus ir priemonių įvairovę. Įstaigoje pripažįstame prigimtinius kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumus, užtikriname visavertę įtrauktį kokybiškai įgyvendindami esmines ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptis. Taikydami universalaus dizaino mokymuisi prieigą vadovaujamės esminėmis nuostatomis: vaikų įvairovė yra natūralus reiškiny, ji yra nuspėjama, mokymosi barjerai yra ugdymo aplinkoje. Ugdymo(si) procesą praturtiname priemonių, ugdymo būdų, kitomis laikinomis paramos priemonėmis, sudarant bebarjerę ugdymo aplinką, kurią kuria mokytojai, specialistai, įstaigos vadovai.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;
- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi.

Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;
- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;
- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelyje-darželyje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių unikalių poreikių vaikai nuo 2 iki 6 metų.

Pagrindinis vaikų nuo gimimo iki 2 metų poreikis – saugumas. Todėl ypatingai svarbu šiuo laikotarpiu kuo dažniau vaikus raminti, nešioti – taip kuriant saugų pasaulį. 1,5–3 metų mažyliai pradeda aktyviai tyrinėti pasaulį. Šiuo amžiaus tarpsniu vaikui gyvybiškai svarbu pačiam atrasti, pasiekti, nuspręsti. Nuo 4 iki 6 metų labiausiai vystosi vaikų iniciatyvumas, todėl jis nori išbandyti naujais dalykų, pažinti, eksperimentuoti, kurti. Lopšelyje-darželyje tenkinami ir turtinami kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

- **žaidimo poreikis.** Kuriamos aplinkos, kuriose vaikai turi laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;
- **saugumo poreikis.** Kuriamos aplinkos ir sąveikos padedančios vaikui jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus ir jie patys pagal jų galias skatinami įsitraukti į rūpinimąsi;
- **draugysčių poreikis.** Kuriamą aplinką ir sąveiką, kuriose vaikas jaučiasi priimtas, jaučia bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Kuriamą ugdymo(si) aplinką, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;
- **komunikavimo poreikis.** Skatinama dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbus, veiksmingo bendravimo būdus;
- **pažinimo džiaugsmo poreikis.** Kuriamą aplinką, kuri skatina smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;
- **kūrybinės saviraiškos poreikis.** Kuriamą aplinką, skatinanti tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;
- **unikalus kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.**

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vaikas yra neatsiejama šeimos ir bendruomenės, kurioje gyvena dalis. Lopšelis-darželis siekia atliepti tėvų (globėjų) lūkesčius, susijusius su visuminiu vaiko ugdymu, sudaro sąlygas ugdytis visiems vaikams, teikia konsultacijas įvairiais vaiko ugdymosi klausimais. Tėvai (globėjai)

skatinami aktyviai įsitraukti į ugdymo(si) procesą, teikti siūlymus, būti lygiaverčiais partneriais (Tėvų sambūris, atstovavimas lopšelio-darželio taryboje, renginiai ir kt.). Siekiama sąveikauti, bendradarbiauti vertinant vaikų pasiekimus, skatinamas tęstinis vaiko ugdymas(is) namuose. Tėvai(globėjai) įtraukiami į sprendimų, susijusių su Lopšelio-darželio gyvenimu priėmimą. Bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Kuriamas glaudus bendravimo ir bendradarbiavimo ryšys su vietos bendruomene ir institucijomis. Vykdomi bendri projektai, vaikams organizuojamos ekskursijos, edukacijos. Dalyvaujama bendruomenės renginiuose. Visą tai stiprina bendruomeniškumą, vaikai per potyrius perima bendruomenės tradicijas, pasijunta lygiaverčiais bendruomenės nariais. Tėvai (globėjai) tikisi, kad jų vaikai bus ugdomi kokybiškai. Lopšelio-darželio darbuotojai laiku ir lanksčiai reaguoja į šeimų lūkesčius ir nuosekliai tenkina visų poreikius. Siekiama, kad vaikai jaustųsi saugiai, būtų sveiki ir, aktyviai veikdami, įgytų visas sritis, reikalingas sėkmingam mokymuisi. Apibendrinus tėvų (globėjų) lūkesčius, ugdymo(si) procese svarbiausia: veikimas situacijose, kupinose žaismingumo, nuotykių, atradimų; asmeninė kiekvieno vaiko ūgtis; teigiamas mikroklimatas; kompetentingi pedagogai; bendradarbiavimas; ugdymosi aplinkos praplėstos už Lopšelio-darželio ribų.

Regiono ir Lopšelio-darželio savitumas

Gličiškių kaimas yra įsikūręs trisdešimt šeštame plento Vilnius – Molėtai kilometre. Gličiškių pažiba – daugiau nei 600 metų skaičiuojantis ąžuolas – saugomas gamtos paminklas. Gličiškių dvare veikia Nemenčinės daugiafunkcinis kultūros centras, Gličiškių skyrius ir biblioteka. Lopšelis-darželis yra bendro tipo ikimokyklinė ugdymo įstaiga, teikianti ikimokyklinį, priešmokyklinį ir specialųjį ugdymą vaikams nuo dvejų iki šešių metų. Lopšelyje-darželyje veikia ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo grupės specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdosi su bendraamžiais bendrojo ugdymo grupėse.

Vienas iš Lopšelio-darželio prioritetų – sveika gyvensena ir aplinkos saugojimo ugdymas nuo ankstyvo amžiaus. Lopšelis-darželis vadovaujasi sveikatai ir aplinkai draugiškais principais tiek kasdieninėje veikloje, tiek ugdymo procese. Skatindamas lopšelio-darželio bendruomenės narių sveiką ir aktyvų gyvenimo būdą Lopšelis-darželis vykdo bei dalyvauja įvairiuose sveikatinimo ir fizinį aktyvumą skatinančiuose projektuose, iniciatyvose, žaidynėse, akcijose: „Vaisių ir daržovių bei pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų įstaigose“ programoje, Lietuvos žemės ūkio agentūros edukaciniuose projektuose „Sveikas maistas – sveikas vaikas“, „SVEIKATIADOS“ projektuose.

Ikimokyklinio ugdymo mokytojai, organizuodami STEAM veiklas, jau nuo ankstyvojo amžiaus didelį dėmesį skiria vaikų inžinerinio mąstymo ugdymui. Dalyvaudami mokytojų arba pačių inicijuotuose inžineriniuose žaidimuose ir projektuose, vaikai lavina kalbinius, intelektinius, kūrybinius ir komandinio darbo gebėjimus. Konstruodami, statydami, jie pradeda suvokti pirmuosius fizikinius dėsnius, reiškinius, ima aktyviau ir tikslingiau savo kalboje vartoti matematines, technines ir erdvinės sąvokas. Inžinerinei vaikų kūrybai plėtoti lopšelyje-darželyje yra kuriamos įvairios natūralios aplinkos bei objektai.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa lanksti, papildoma naujomis idėjomis, leidžianti natūralų vaikų vystymąsi. Projektinė veikla, atviri santykiai ir partnerystė tarp tėvų, pedagogų ir vaikų, jų dalyvavimas tiriant aplinką, kartu ieškant pamąstymų ir diskusijų temų. Svarbus veiklos tęstinumas ir bendruomeniškumas. Siekiama sukurti STEAM ugdymuisi palankią aplinką, kuri skatina vaiko gebėjimą smalsauti, tyrinėti, mąstyti simboliais ir lavina problemų sprendimo gebėjimus. Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- **ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdingaugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;
- **vaiko raidos ir ugdymo(si) derinimo principas.** Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;
- **žaismės principas.** Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- **sociokultūrinio kryptingumo principas.** Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- **integralumo principas.** Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekviename ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- **įtraukties principas.** Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- **kontekstualumo principas.** Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- **vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.** Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- **lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.** Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdinei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- **reflektyvusis ugdymo(si) principas.** Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- **šėimos ir mokyklos partnerystės principas.** Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

- atpažinti kiekvieno vaiko poreikius, raidos ypatumus, gebėjimus ir, atsižvelgiant į juos, plėtoti individualias vaiko sveikos gyvensenos principus; fizinio aktyvumo, sveikos mitybos, veiklos ir poilsio derinimo, asmens ir aplinkos švaros svarbą sveikatai ir gyvenimo kokybei, socialines, pažinimo, komunikavimo, kūrybines galias;
- organizuoti ugdymą(si) derinant mokytojo suplanuotą ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio ugdymo(si) metodus pozityvaus mąstymo, savivertės, emocijų ir jausmų darnos

reikšmę sveikatai ir gerovei (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, žygius ir kt.), pripažįstant žaidimą – pagrindiniu ugdymo(si) būdu;

- sudaryti sąlygas vaikams pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais bei vaikais, mokytis spręsti kasdienes problemas, suprasti savo ir kitų ketinimus, jausmus bei veiksmų pasekmes; teigiamai vertinti save, pozityviai mąstyti, kontroliuoti emocijas, priimti palankiausius racionalius sprendimus savo, artimųjų, bendruomenės sveikatai ir gerovei;

- siekti, kad vaikai mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, tyrinėtų, keltų klausimus ir ieškotų atsakymų, pasirinktų veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ką išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius; surasti, pasirinkti ir pritaikyti patikimą informaciją, priemones ir paslaugas sveikatai saugoti bei stiprinti; kritiškai vertinti šeimos, bendraamžių, medijų, technologijų, kultūros įtaką sveikai gyvensenai, atsispirti neigiamam socialiniam spaudimui;

- skatinti vaikus aktyviai dalyvauti lopšelio-darželio gyvenime, išreiškiant save pasirinktomis raiškos priemonėmis. Vertinti sveikatą kaip vieną iš esminių vertybių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę;

- kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, abipuse partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, priešmokyklinio ugdymo pedagogais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais. Rūpintis ir būti atsakingiems už savo, artimųjų, bendruomenės sveikatą, suprasti ir atjausti tuos, kuriems reikalinga pagalba.

Ikimokyklinio ugdymosi sritys

Sudarant ugdymo turinį siekiame integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą. Ugdymo turinį, sudaro aplinkos modeliavimo kryptis – vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas. Pateikiami žaismės, universalus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimų ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, judraus patirtinio mokymosi kontekstų kūrimo būdai.

Išskiriama penkios ikimokyklinio ugdymosi sritys:

- „Mūsų sveikata ir gerovė“;
- „Aš ir bendruomenė“;
- „Aš kalbų pasaulyje“;
- „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“;
- „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymosi sritys yra iki dalykinės, orientuotos į Programoje numatytų vaikų pasiekimų plėtotę, apima vaikų ugdymo(si) turinį ir veiklas.

Programoje išskirtos keturios ugdymo turinio sudedamosios dalys:

- visuminis ugdymas(sis);
- universalus dizainas mokymuisi;
- vaiko žaidimas;
- patirtinė veikla.

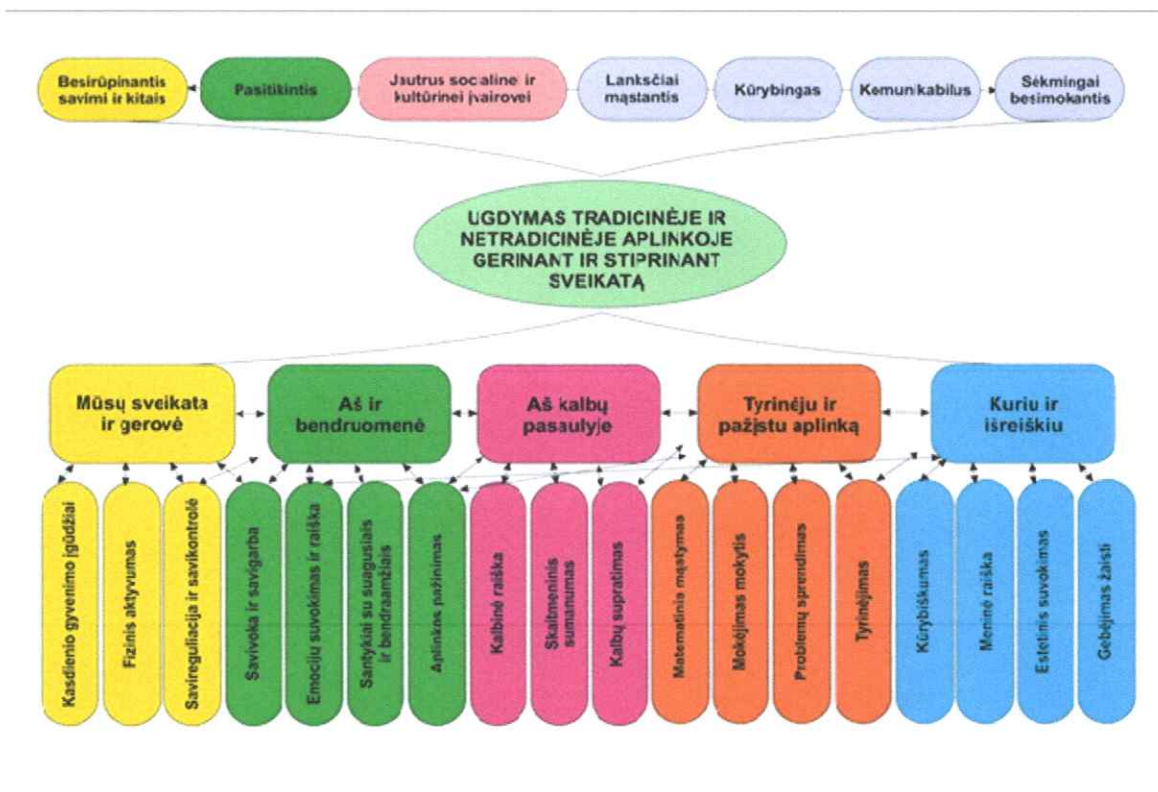
Programoje, keldamas uždavinius tikslui pasiekti, Lopšelis-darželis numato lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina tiksle nusakytų vaikų galių auginimą ir padeda vaikams tapti:

- pasitikintiems;
- besirūpinantiems savimi ir kitais;
- jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei;
- komunikabiliems;
- lanksčiai mąstantiems;
- kūrybingiems;
- sėkmingai besimokantiems.

Pasiekimų sritys

Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus. Užtikrinamas darnus visų pasiekimų plėtojimas, nors skirtingų ugdymosi sričių poveikis atskirų pasiekimų ūgčiai skirtingas. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Ugdymo(-si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys:

- kasdienio gyvenimo įgūdžiai;
- fizinis aktyvumas;
- emocijų suvokimas ir raiška;
- savireguliacija ir savikontrolė;
- savivoka ir savigarba;
- santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais;
- aplinkos pažinimas;
- matematinis mąstymas;
- skaitmeninis sumanumas;
- kalbų supratimas;
- kalbinė raiška;
- estetiškas suvokimas;
- meninė raiška;
- kūrybiškumas;
- tyrinėjimas;
- problemų sprendimas;
- gebėjimas žaisti;
- mokėjimas mokytis.

1 pav. Ugdymo(si) sričių sąsaja su pasiekimų sritimis ir vaiko galiomis

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKA

Istaigos bendruomenės pasirinkti kontekstai, kurie taikomi ugdymo(si) procese.

Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – universalaus dizaino mokymuisi kontekstas apima lanksčios ir visiems vaikams prieinamos ugdymo aplinkos kūrimą bei efektyvų proceso užtikrinimą. Tai reiškia, kad nepaisant vaikų amžiaus, socialinių, kultūrinių, kalbinių ar sveikatos skirtumų, jiems visiems suteikiamos vienodos galimybės žaisti, patirti ir mokytis. Tokia ugdymo aplinka skatina vaikų emocijas, pritraukia jų dėmesį ir įtraukia į prasmingą veiklą. Vaikai turi galimybę pasirinkti tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, veikti savo tempu ir pagal savo galimybes, mokymdamiesi vieni iš kitų. Jie gali laisvai rinktis veiklas ir priemones, siekdami numatyto rezultato, o tai skatina juos turėti savo ketinimų, idėjų, jas kryptingai įgyvendinti ir suprasti savo mokymosi ar žaidimo metodus. Vaikai su specialiaisiais ugdymosi poreikiais jaučiasi lygiaverčiais dalyviais ir kartu mokosi suprasti bei veikti įvairialypėje bendruomenėje. Grupėse įrengtos skirtingos mokymosi, žaidimų zonos, kuriose vaikai gali dirbti individualiai, poromis arba grupėse;

Žaismės kontekstas – siekiama išlaikyti kasdinių veiklų žaislingumą, kuriant džiaugsmą ir nuostabą tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant bei dalijantis potyriais. Šis kontekstas atliepia vaiko žaislingą savęs ir pasaulio suvokimą, skatina žaisti per judesius, pojūčius, emocijas, kalbą, vaizduotę ir mintis. Eksperimentuojama veikiant tiek tuščioje, tiek daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali kilti iš „nieko“, net ir mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti ir improvizuoti, priimamos jų įvairūs sumanymai, kurie įkvepia tęsti paieškas. Mokytojas jautriai pastebi vaikų žaismę veiklos metu, ją atliepia, pratęsia ir kokybiškai papildo, įtraukiant kitus vaikus;

Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas – siekiama skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį aktyvumą, didinant įvairias galimybes mokytis. Įdomias ir prasmingas ugdymo situacijas kuria vidinės ir išorinės aplinkos derinimas, mobilių įrenginių naudojimas bei pritaikymas, skatinant vaikus tyrinėti judesius ir aktyviai dalyvauti įvairiose ugdymo(-si) srityse. Naudojama tiek natūrali, tiek dirbtinai sukurta aplinka, papildyta įranga ir priemonėmis, sukuriant edukacines erdves, kurios skatina vaikus judėti, siūlo iššūkius ir saugią riziką. Tai sudaro prielaidas subalansuotam ugdymui tiek viduje, tiek lauke;

Kultūrinių dialogų kontekstas – vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja įvairialypiuose kultūriniuose kontekstuose, tai padeda jiems kurti savo individualų tapatumą ir dalyvauti vaikų subkultūrose bei artimos ir tolimesnės aplinkos kultūrų kūrime. Įstaigos aplinka tampa erdve nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei patirčiai, susipažįstant su šeimos, įstaigos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės, šalies ir globalaus pasaulio kultūriniais ypatumais bei vertybėmis. Įstaigos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai ir simboliai, sukurti kelionių kampeliai ir išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos. Tai ugdo pozityvų požiūrį į įvairovę ir skirtingumą;

Kalbų įvairovės kontekstas – norint sukurti ir palaikyti aplinką, palankią įvairiems vaikų komunikacijos būdams bei žodinei ir nežodinei raiškai, svarbu atsižvelgti į kalbų įvairovę ir skatinti teigiamą požiūrį į skirtingas kalbų formas. Panaudojama grupėje esanti kalbų įvairovė, socialiniai tinklai, skaitmeninės technologijos, vizualinės ir garsinės priemonės, padedančios pažinti kalbų pasaulį ir ugdyti kalbą, taip pat kasdienės komunikacinės situacijos tiek vidaus, tiek lauko aplinkose;

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas – siekiama atliepti vaikų prigimtinių smalsumą, įtraukiant juos į aplinkos tyrinėjimą, kuris skatina giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, bei atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas, kupinas žaismės ir atviras iššūkiams, suteikiantis daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų paieškoms ir tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Įrengiamos vidaus ir lauko edukacinės erdvės bei lauko tyrinėjimo laboratorijos su įvairiais tyrinėjimo objektais, priemonėmis ir medžiagomis. STEAM veiklos ir

vaikų stebinių fiksavimo priemonės padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus ir patirti aplinkos objektų bei reiškinių įvairovę;

Realių ir virtualių aplinkų kontekstas – siekiama praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis, kad vaikai galėtų patirti ir pažinti, ugdant jų skaitmeninį sumanumą ir informatinį mąstymą. Kuriamos sąveikos tarp realios ir virtualios aplinkos, saikingai ir saugiai įtraukiant skaitmenines priemones bei įrangą. Prioritetas teikiamas realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui ir socialinėms sąveikoms. Naudojamos skaitmeninės priemonės, skatinančios savivaldį mokymąsi, įvairi vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įranga suteikia vaikams galimybę pamatyti nematomus procesus realioje aplinkoje, perkelti realius objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės ribas, spręsti problemas ir įveikti iššūkių;

Kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą, kuriama aplinka, kuri skatina vaizduotę, smalsumą ir nuostabą, akcentuojant kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą, įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkos estetika ir įvairovė suteikia vaikams galimybę tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti įvairius būdus įgyvendinti kūrybines idėjas ar spręsti problemas, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarydamas sąlygas vaikams laisvai ir spontaniškai veikti.

V SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO TURINYS (1,5–6) METŲ

UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis – savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas. Gyventi ir būti tarp kitų žmonių. Pasitikėti savo jėgomis ir galiomis, pozityviai save vertinti, patirti sėkmę. Suvokti save kaip atskirą, savitą asmenybę, kartu patirti bendrumo šeimoje, grupėje jausmą. Įvairiomis formomis bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, jausti abipusę pagarbą. Skatinti pozityvią lyderystę ir savarankiškumą įveikiant kliūtis, ieškant pozityvių sprendimo būdų. Kaupiti socialinę patirtį bendraujant su skirtingos išvaizdos, amžiaus, lyties, negalią turinčiais žmonėmis, jausti jiems toleranciją ir pagarbą. Atpažinti savo ir kitų emocijas, jausmus, ugdytis gebėjimą tinkamais būdais juos reikšti, kontroliuoti. Ugdyti empatiją, skatinti globoti silpnesnį, nuskriaustą, gebėti atsiprašyti.		
„KAS AŠ“		
<i>Vertybinės nuostatos.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Plėtoja supratimą apie save kaip unikalų asmenį, auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi, mokosi priimti savo gyvenimui ir ugdymuisi aktualius sprendimus bei pasirinkimus: savo poreikių, pomėgių, interesų supratimą ir raišką.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 m. mokosi parodyti veido mimika, garsais gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi	Mokytojo jautrus ir pastovus emocinis ryšys su vaiku, bendravimas ir veikla kaip elgesio modelis vaikui, vaikams aktualus turinys ir veiklos padedančios pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais ir vietą tarp kitų žmonių. Kūno vaizdavimas meno priemonėmis, žaidimas, tyrinėjimas, STEAM veikla ir kt.

	poreikius.	
3–6	3–6 metų vaikai įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ar kt.) suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.	Vaikai skatinami geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais sudaroma dienotvarkė, kuriamos elgesio grupėje taisyklės. Modeliuojamos įvairios situacijos, skaitant istorijas, žaidžiant. Sudaromos augimo laiko juostos, ūgio matuokliai, nuotraukos nuo gimimo iki dabarties, vardų žaidimai.

„SAVO EMOCIJŲ IR ELGESIO VALDYMAS“

Vertybinės nuostatos. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius.	Emocijų raiškos valdymo būdų taikymas veiklose ir bendraujant, emocijų raiškos valdymo būdų išbandymas žaidimuose ir bendrose veiklose: Išsiaiškinimas, susitarimai, emocinių impulsų suvaldymas.
3–6	3–6 metų vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.	Skatinama samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Skatinama žaisti bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. Aptariama su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda, kai kyla nesutarimai, kokias rasti išeitis. Taisyklių kūrimas ir laikymasis: grupės taisyklių, žaidimų. Žaidimai savireguliacijai: dėmesio reguliavimui, impulsų kontrolei ir kt.

„AŠ TARP KITŲ“

Vertybinės nuostatos. Save vertina teigiamai.

Esminiai gebėjimai. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu“, „buvau“, „būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti

ir žaisti kartu su kitais.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5–6 kūno dalis.	Siekiama paskatinti vaikus užmegzti ir palaikyti asmeninius ryšius su kitais žmonėmis, tyrinėti savo ir kitų panašumus bei skirtumus, pratintis pagalvoti apie kitus ir jų poreikius, būti geranoriškus, draugiškus, mokytis bendrauti, bendradarbiauti, sugyventi. Mokytojas dažnai įvardija daiktus, kurie priklauso vaikui, komentuoja vaiko veiklą, būtinai pamini vaiko vardą. Pasiūlo žaidimų „Mano–tavo“, „Mano kūnas“, „Mano žaidimai“. Kalbasi su vaikais, ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės.
3–6	Suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. Geba daryti įtaką kitam, atsakingai pasirinkti ir priimti sprendimus. Savo gebėjimus ir save vertina teigiamai. Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).	Paskatinama samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą: Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo? Kur buvai? Su kuo buvai? Ką mėgsti veikti? Pasiūloma idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių, tyrinėjimams. Skatinami pokalbiai, diskusijos apie fizines savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. Skatinama vaikus pozityviai reaguoti į savo klaidas, sąmoningai suklysti, pademonstruojant, kaip galima juoktis iš savo apsirikimų.

„ŽMONIŲ BENDRUOMENĖS“

Vertybinės nuostatos. Atranda kultūrinių reiškinių ir žmonių bei jų bendruomenių gyvensenos tyrinėjimo kelius, asmeniškai prasmingus dalyvavimo įstaigos bendruomenėje būdus, ugdosi priklausymo bendruomenei, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmus.

Esminiai gebėjimai. Supranta žmonių įvairovę, tyrinėja žmonių bendruomenių, tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmus.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dieneose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant	Vaikai kartu su mokytoju ir tėvais kuria šeimos ir grupės medį, dalyvauja šeimos dieneose grupėje, žaidžia savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėja šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas; Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja, atranda ir aiškina, kas sieja jų aplinkos žmonių bendruomenių narius: emociniai ryšiai, rūpinimasis vienu kitais (šeima), bendras buvimas, bendra veikla, draugystės ryšiai (ugdymo įstaigos bendruomenė), kalba, papročiai, tradicijos, tautosaka, tautodailė, etnomuzika, amatai

	šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas; Vaikai iki 3 metų savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.	(tautybė), demokratinės vertybės, demokratinis gyvenimo būdas (valstybė), tikėjimas (religinės bendruomenės).
3–6	3–6 metų vaikai aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; ugdymo įstaigos bendruomenė – kitų įstaigų bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose.	Žaisdami ir bendraudami mokytojo tikslingai parengtoje edukacinėje aplinkoje, sužino keletą kitų šalių, supranta, kad tiek jie patys, tiek kiti žmonės sudaro skirtingas tautas, kurios gyvena skirtingose šalyse. Vaikai tyrinėja Lietuvos ir grupę lankančių, iš kitų kraštų atvykusių vaikų šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir pan.). Vaikai aiškinasi ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus.

„MŪSŲ PRAEITIS.DABARTIS.ATEITIS“

Vertybinės nuostatos. Tyrinėja praeitį, dabartį, ateitį bei supranta žmonių gyvenimo bėgant laikui pokyčius.

Esminiai gebėjimai. Jaučia laiko tėkmę. Laiko tėkmės bei asmeninių ir bendruomenės pokyčių per tam tikrą laiką supratimą plėtoja patirdami, aiškinasi, tyrinėja savo ir juos supančių žmonių gyvenimą čia ir dabar, netolimoje ir tolimoje praeityje, numato gyvenimo pokyčius ateityje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų laiko tėkmę pajaučia sąsajoje su savo veikla (kiek laiko užtrunka kažką padaryti) ir gyvenimo ritmu (ką aš veikiu per dieną). Laiko tėkmę vaikai geriau supranta, eksperimentuodami su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais (ką galiu nuveikti, kol skambės muzika, ištekęs smėlis); paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodami savo veiklos per dieną paveikslėlius.	Vaikai laiko tėkmės bei asmeninių ir bendruomenės pokyčių per tam tikrą laiką supratimą plėtoja patirdami, aiškindamiesi, tyrinėdami savo ir juos supančių žmonių gyvenimą čia ir dabar, netolimoje ir tolimoje praeityje, numatydami gyvenimo pokyčius ateityje. Vaikai įvairiais būdais kuria savo asmeninę gyvenimo ir augimo istoriją; mokytojo ir tėvų padedami konstruoja šeimos istorijos pasakojimą. Išbando (jei prieinama), lygina, komentuoja dabarties, praeities, ateities žaidimų, buitės darbų, keliavimo būdų ir priemonių, gyvenamųjų namų ypatumus, samprotauja, kodėl žmonių gyvensena buvo būtent tokia.
3–6	3–6 metų vaikai, kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis),	Dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse, įsitraukdami į mokytojų inicijuojamus istorinio pobūdžio naratyvinius žaidimus, klausydamiesi

	savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.	skaitomų istorinių pasakojimų, lankydami muziejuose, pilyse, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą (mįslės, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.), žmonių sukurtą praeityje. Padedami mokytojų, atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir (ar) miesto istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikštes.
--	--	--

UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis yra kasdieniai gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, savivoka ir savigarba, savireguliacija ir savikontrolė. Judėti ir veikti saugiai, sveikai gyventi. Kaupti žinias apie sveiką maistą, kūno švarą, aplinkos tvarką. Formuoti valgymo kultūrą, elementarius asmens higienos įgūdžius. Ugdyti poreikį aktyviai judėti, sportuoti, kad užaugti stipriu, ištvermingu, vikriu, atkakliu, drąsiu. Suvokti, kad supančioje aplinkoje yra daug pavojų ir būtina veikti saugiai. Gebėti kreiptis pagalbos iš tikus nelaimei, susirgus, blogai jaučiantis ar jei kas nuskriaudė. Suvokti, kad yra žmonių kitaip atrodančių, judančių, kalbančių. Skatinti būti tolerantiškais.		
„FIZINIS AKTYVUMAS“		
<i>Vertybinės nuostatos.</i> Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaiko pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių–rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	2–3 metų vaikai vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėžtų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis (ką nors peržengdami), lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo.	Vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais, dviratukais. Vaikų judesių koordinacija, orientacija erdvėje, vikrumas, greitumas, jėga tobulėja žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais: ridenant, mėtant įvairiu atstumu, visa jėga ar panaudojant reikiamą jėgą tikslui pasiekti, gaudant. Vaikai inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.
3–6	3–6 metų vaikai juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio,	Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes:

	svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Jie išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eiti ištiesta virve, padėtu lanku; eiti aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar kryžminiu žingsniu, šonu, atbulomis, eiti nedideliame aukštyje (suoleliu); bėgti aukštai keliant kelius, šonu, atbulomis, įveikiant kliūtis, bėgti įkalnėn, nuokalnėn, bėgimą kaitalioti su ėjimu, sustoti pagal netikėtą signalą, keisti kryptis, bėgti greitai, lėtai.	lavina pagrindines fizines ypatybes (vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą), mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis: išlaikyti kūną statinėje būsenoje, judėti (ne)persikeldami erdvėje; įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.
--	---	---

„SVEIKA MITYBA“

Vertybinės nuostatos. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminiai gebėjimai. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius. Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apščioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėje“ vaikai iki 3 metų žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus.	Vaikai iki 3 metų kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą.
3–6	3–6 metų vaikai aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką	3–6 metų vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą,

	valgyti yra naudingiau sveikatai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. Vaikai ištraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus, plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrasi estetiniu įspūdžius.	jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, serviruoja ir puošia stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešojoje vietoje siužetus. Vaikai klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių, tyrinėja, kiek daug darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo, dėlioja šį kelią iš paveikslėlių, jį piešia.
--	---	---

„MANO DIENOS RITMAS“		
<i>Vertybines nuostatas.</i> Suprasta poreikius atitinkantį dienos ritmą ir jo laikosi. Jaučiasi saugus, energingas, nepervargęs, ugdo laiko suvokimą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Kasdieniniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda orientuotis dienos laike.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdinių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienos tvarkę, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.	Vaikai iki 3 metų tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėliodami savo veiklų eilę ir žymėdami, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.
3–6	3–6 metų vaikai, skatinami mokytojo ir atsižvelgdami į visos mokyklos dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos	3–6 metų vaikai, mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodami,

	ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vaikai ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausti lopšinės.	šokinėdami pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). Vaikai iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką.
--	---	--

„KŪNO ŠVARA IR APLINKOS TVARKA“

Vertybinės nuostatos. Plėtoja supratimą apie sveikatos saugojimą, rūpinasi savo higiena ir aplinkos tvarka bei estetika.

Esminiai gebėjimai. Savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys, mokytojo skatinami, drąsinami, pamokomi, padedami, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan.	Vaikai iki 3 metų mokosi laikytis tvarkos, kai rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus, padedami suaugusiųjų, arba savarankiškai pažaidę padeda žaislus į vietą.
3–6	3–6 metų vaikus laikyti asmens higienos motyvuoja suaugusiojo pavyzdys, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeltas ligas. Vaikai supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant).	3–6 metų vaikai žiūrinėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose, diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogus – nepatogus, saugu – nesaugu, gražu – negražu. Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodami sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas, kuria saugaus daiktų naudojimo taisykles ir pan. Vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšles

		rūšiuoti.
--	--	-----------

„SAUGAUS ELGESIO ĮPROČIAI“		
<i>Vertybinės nuostatos.</i> Ugdosi saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugo savo ir kitų sveikatą. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, praneša apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su buities daiktais ir lauke.	Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiaisiais.
3–6	3–6 metų vaikai, vartydami knygeles, klausydami jiems skaitomų pasakojimų, pasakų, žiūrėdami filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Jie aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje (elektros prietaisai, aštrūs daiktai), vonioje (skalbimo, valymo priemonės), svetainėje, tėvų miegamajame (praviras langas, vaistai, dūžtantys daiktai). Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų,	Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrinėjant paveikslėlius, korteles, kalbantis, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu (tėvai, globėjai, mokytojai ir kt.), į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai ir pan.), kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti (mandagiai atsisakyti pasiūlymų, jei situacijoje nedalyvauja tėvai, mokytojai).

UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ“
Ugdymo(si) srities paskirtis – aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas. Pažinti save ir kitus žmones, tyrinėti aplinką, atrasti naujų dalykų. Pažinti save, pozityviai vertinti savo gebėjimus ir galias, žinoti savo teises ir pareigas. Jausti pagarbą žmonėms, jų sukurtai aplinkai. Suprasti, kad būtina saugoti gamtą, pajauti žmonių ir gamtos ryšį, vientisumą, formuoti ekologiškos gyvensenos pagrindus. Smalsauti, visais pojūčiais ir technologijų pagalba, tyrinėjant aplinką, gamtą, jos reiškinius. Džiaugtis atrastais, sužinotais, išmoktais naujais dalykais, naujomis patirtimis. Gebėti įgytas patirtis, žinias, įgūdžius taikyti praktinėse savo veiklose. Pažinti savo gimtinę, puoselėti tautos tradicijas ir papročius. Didžiuotis, kad esame lietuviai.

„MANE SUPANTYS DAIKTAI“

Vertybinės nuostatos. Nusiteikia pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.	Vaikai žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).
3–6	3–6 metų vaikai pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. 3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). 3–6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų	Vaikų įsitraukimas skatinamas mokytojiui kryptingai kuriant ugdymo(si) kontekstus. Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; Mokytojiui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko.

	pažanga.	
--	----------	--

„GYVYBĖ“		
<i>Vertybinės nuostatos.</i> Tyrinėja artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažįsta su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove ir supranta, kad gyvybė turi poreikių. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Rodo pagarbą gyvybei ir rūpinasi aplinka, stebi ir tiria gyvų ir negyvų daiktų santykius, reaguoja į aplinkos pokyčius, ugdomi supratimą apie žmogaus veiklos poveikį aplinkai.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai susipažįsta su jų aplinkoje esančiais augalais ir gyvūnais, juos stebi, tyrinėja. Vaikai aiškinasi kam reikalingi medžiai (teikia pavėsį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti.	Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi organizmų poreikius (pvz., augalui reikia dirvožemio, saulės šviesos...) Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Prižiūrėdami augalus vaikai mokosi rūpintis gamta ir aplinka, prisiimti atsakomybę, pasitikėti savo jėgomis.
3–6	3–6 m. vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo. Vaikų tyrinėjimai ir eksperimentavimas.	Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja) vienmečių augalų gyvenimo ciklą (pavasarį išdygsta, užauga, vasarą žydi, subrandina vaisius, išbarsto sėklas ir vėlyvą rudenį nunyksta); medžių metų ciklą (pavasarį sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami). Vaikai klausosi mokytojo skaitomų tekstų, varto knygas apie gamtą, žiūri vaizdo įrašus ir išsiaiškina, kad žiemą vieni gyvūnai įminga, kiti išlieka aktyvūs, nes dar gali susirasti maisto, dauguma paukščių žiemoti išskrenda į šiltesnius kraštus. Netikėti atradimai – žaisdami vaikai atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo (guma), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės, magnetizmą... Susipažįsta su medžiagomis, jas maišo ir t.t.

„SKAIČIAVIMAS IR MODELIAVIMAS“
<i>Vertybinės nuostatos.</i> Išbando ir saugiai naudojasi aplinkoje esančiomis skaitmeninėmis

technologijomis.

Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių pasaulį, plėtoja supratimą apie skaičiavimo būdus ir jų taikymą savęs ir aplinkos pažinimui, problemų sprendimui.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Nuo pirmųjų metų vaikai stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama (pavyzdžiui, eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai). Vaikai iki 3 metų pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti).	Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai ugdomi žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis (veiksmai, kurie įvyks). Vaikai dienotvarkėje klijuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti.
3–6	3–6 metų vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. 3–6 metų vaikai supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą.	Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaismingose veiklose, vaikai neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Žaisdami ir stebėdami vaikai pradeda suprasti, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas, ir atranda du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai.

„MATEMATINIAI ERDVĖS TYRINĖJIMAI“

Vertybinės nuostatos. Pažįsta pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

Esminiai gebėjimai. Suvokia apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes savo pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėtį ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų noriai įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo	Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“,

	veiklas. Vaikai iki 3 metų natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Kalbinami suaugusiojo, ima reaguoti į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau suprasdami, kai apie daiktą sakoma: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba, piešiniais ar vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.	„aukštas“ arba „žemas“. Vaikai jaučia raminantį suaugusiojo palaikymą, kai jų veiksmus palydi suaugusiojo žodis, veiksmo kartojimas. Kalbinami vaikai išmoksta pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiasi jas atpažindami paveikslėlyje, aplinkoje surasdami jų analogų; Kalbinami vaikai noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas.
3–6	3–6 metų vaikai noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. 3–6 metų vaikai, tyrinėdami aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. 3–6 metų vaikai, žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.	Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus); Vaikai savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Jų piešiniuose atsiranda vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiamą į jų išsidėstymą ir dydį.

„SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ PASAULIS“

Vertybines nuostatas. Įgyja skaitmeninio raštingumo ir informacinio mąstymo pradmenis.

Esminiai gebėjimai. Naudojasi skaitmeniniais įrenginiais, ieško, vertina kaupia informaciją, saugiai naudoja, pristato informaciją, ja keičiasi, bendrauja ir bendradarbiauja tinkluose, keičia turimą ir kuria naują skaitmeninį turinį.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupeje ir mokykloje	Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo

	esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.). Vaikai iki 3 metų žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).	taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju (mokytoju, tėvais (globėjais)), nagrinėdami įvairias situacijas ir pavyzdžius. Skaitmeninį raštingumą vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios aplinkos kontekstuose.
3–6	3–6 metų vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.

UGDymo(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“

Ugdymo srities paskirtis – tenkinti saviraiškos ir kūrybos poreikį. Turtinti vaizduotę ir emocinį pasaulį, susipažįstant su žmonių sukurtais meno kūriniais, muzika. Pajausti gamtos sutvertą grožį, išgirsti gamtos garsų įvairovę. Kuriant, improvizuojant atskleisti savo individualumą, išlaisvinti vaizduotę, mąstymą, skatinti originalumą, savitumą. Smalsauti tyrinėjant, eksperimentuojant su raiškos priemonėmis, įgyti naujų patirčių ir įgūdžių. Patirti teigiamų emocijų kūrybos procese, kaupti estetinę patirtį, dalintis įspūdžiais su kitais žmonėmis. Puoselėti savo krašto kalendorinių švenčių, papročių, dainų, žaidimų savitumą ir įvairovę.

„ŽAIDIMO RAIŠKA“

Vertybines nuostatas. Kartu su kitais vaikais plėtoja žaidimus, kuria vaikų žaidimų kultūrą. *Esminiai gebėjimai.* Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai atpažįsta, emociškai atliepia, įsitraukia į suaugusiųjų žaidimus (kykavimai, mylavimai, juokinimai) ir patys juos inicijuoja, kurdami ugdymosi situacijas. Aktyviai tyrinėja žaislus, daiktus, atrasdami ir į tyrinėjimo repertuarą įtraukdami naujus veiksmus (sugriebti, mesti, ridenti ir pn.), pažįsta objektus, jų savybes ir bando juos įvardyti	Drąsina vaiką veikti, tyrinėti, rodyti iniciatyvą. Veikia kartu su juo. Žaidina vaikus, kalba įvairiomis emocijomis intonacijomis, naudoja įvairių tempą. Tuos pačius žaidimus, pokštavimus kartoja keletą kartų, siekdamas, kad vaikas įsimintų. Rodo vaikams kaip galima veikti su daiktais, skatina vaiką pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalba maloniomis, linksmomis intonacijomis,

		skatina mėgdžioti veiksmus ir intonacijas. Parūpina įvairių žaislų, leidžia jais naudotis. Gėrasi, skatina vaikų žaidimus, žaisdamas drauge reiškia įvairias emocijas, skatina vaikus pasakoti, ką jie daro.
3–6	Pasirinktoje ar susikurtoje žaidimo aplinkoje (lėlių namelis, miškas, gyvūnų aptvaras, miesto gatvės, geležinkelis ir pan.), pasitelkę nedidelius objektus ir žaislus vaikas kuria žaidimo įvykius, pats atlikdamas veiksmus su skirtingais personažais. Pats atlieka vaidmenis ir pats kuria jo patirtis atliepiančią žaidimo siužetą. Vaikai prisiima vaidmenį ir remdamiesi savo patirtimi konstruoja pažįstamus įvykius ir kasdienes situacijas. Žaisdami dviese ar keliuose per konkrečius prisiimtus vaidmenis ir įsivaizduojamus vaidmenų tarpusavio santykius vaikai drauge konstruoja žaidimo siužetą. Vaikai vysto sudėtingus, jų gyvenimo patirtimi, mėgstamų pasakų, istorijų, TV programų siužetais paremtus scenarijus. Vaikai ugdomi gebėjimą vienu metu veikti dviejuose lygmenys - kontroliuoti vaidmens atlikimą ir realius savo santykius su kitais žaidėjais. Vaikai kuria bendrai įgyta patirtimi grįstus žaidimų pasaulius, plėtodami ilgalaikius, tęstinius didesnės grupės dalies vaikų žaidimus. Žaisdami vaikai perpranta taisyklių prasmę, mokosi jų laikytis ir patys kurti naujus žaidimus su taisyklėmis.	Parūpina žaidimams tikrų daiktų. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina vaikus reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko. Drauge žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, parodo ir skatina laisvai, savaip kartoti veiksmus. Paaiškina vaikams siužetus, daro pauzes, kad vaikai galėtų sutelkti mintis, sumanymus ir pagal juos veikti. Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose.

„MUZIKOS RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Tyrinėja garsų ir muzikos pasaulį, pažįsta muzikos vertingumą, išbando įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus.

Esminiai gebėjimai. Pratinasi girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kuria, siekia meistriškumo, ugdomi drausmingumą, patiria bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Intuityviai domisi, tyrinėja garsų pasaulį balsu, aplinkoje esančiais daiktais, instrumentais. Dairosi, ieškodamas garso šaltinio, reaguoja į garso aukščio skirtumus, trumpam sutelkia dėmesį į aplinkoje skambančią muziką. Gestais ir čiaušėjimu reaguoja į lopusines,	Dainuoja vaikams liaudies daineles, nešiojant ritmingai sūpuoja, kilnoja, judina jo rankas. Klausosi įvairių stilių muzikos, bei sudaro muzikinę aplinką, kurioje vaikas galėtų išgirsti įvairius aplinkinio pasaulio garsus. Skatina vaikus groti muzikiniais instrumentais, grojančiais

	žaidinimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Imituoja suaugusiųjų vokalizavimą, ypač ilgus garsus. Ritmiškai linguoja, supasi, ploja, krato barškučius ir skambaliukus. Čiauška nereguliais ritmo dariniais, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, sutelkia dėmesį į muzikos ir aplinkos garsus, juos mėgdžioja. Imituoja kai kuriuos pažįstamus melodinius ir ritminius darinius. Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). Muzikinę raidą naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.	žaislais. Dainuoja su vaikais įvairias daineles, klausosi muzikos, judesiais imituoja tekstą individualiai. Drauge su vaikais kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms ir pan. Skatina vaikus dainuoti visur kur įmanoma: grupėje, lauke, dirbant ir kt. Sudaro sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos.
3–6	Aiškiai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno perkusiją, gamtos medžiagas, muzikos instrumentus ir kitus daiktus, skanduoja, ploja, išbando sudėtingesnius judesius. Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja vokales melodijas, įgaunančias struktūrinių muzikos savybių. Instrumentais ar kūno perkusija groja nustatytu pulsu ir pakartoja trumpus ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus. Muzikuodamas su kitais vaikais klausosi, kaip jo indėlis dera su kitais. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius apie klausomus kūrinius ar	Parūpina vaikams kuo daugiau muzikinių instrumentų skatina, vaikus jais groti. Skatina vaikus improvizuoti, kurti balsu ir judesiu. Dainuoja su vaikais vienbalses ir dialogines dainas, skatina vaikus dainuoti

	atlikimą.	
--	-----------	--

„ŠOKIO RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Tyrinėja savo kūno judesių galimybes, plėtoja motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerina kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją.

Esminiai gebėjimai. Šokant atranda galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažįsta su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėgina kurti choreografines kompozicijas, puoselėja judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Drąsiai tyrinėja erdvę, juda natūraliai ir spontaniškai, reaguoja į suaugusiojo judesius ir bando juos imituoti. Tyrinėja judėjimo kryptis, atlieka keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje, persikeldamas erdvėje, šoka naudodamas priemones. Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis. Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kuri laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas.	Skatina vaikus tyrinėti įvairius judesius, žaidina juos, naudodant plaštakų, galvos judesius, kykavimus. Žaidžia su vaikais muzikinius žaidimus, ratelius, skatina juos judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. Skatina vaikus šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas.
3–6	Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda 3–6 metų vaikui išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl jis pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu.	Sudaro vaikams galimybę žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius, dainuoti dainas, klausytis muzikos įrašų. Kartu su vaikais žaidžia vaizduojamuosius žaidimus ir nuolat siūlo naujus. Skatina vaikus naudoti natūralius judesius. Padeda vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais, vartoja frazes, pvz.: „šokinėja aukštai kaip varlė“ ir kt. Siūlo vaikams stebėti gamtą, atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai ir aplinkos objektai juda ar nejuda, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas.

„DAILĖS RAIŠKA“

Vertybines nuostatas. Vizualinėmis raiškos priemonėmis išreiškia save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoja vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą.

Esminiai gebėjimai. Atranda ir plėtoja autentišką vaizdavimo stilių.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamiesi patyrimu vaikai pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. Vaikų kūrybines iniciatyvas pažadina galimybė nevaržomai veikti savo tempu, pagal savo norus ir galias. Tobulėjant motorikai bei akies ir rankos koordinacijai, vaikai ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti įvairesnes linijas, formas.	Sudaro sąlygas vaikams pamatyti žaismingą, elementarių pasikartojančių veiksmų piešimą, lipdymą, skatina vaikus bandyti patiems. Siūlo vaikams geros kokybės minkštų, ryškių dailės priemonių, kad jomis veikdamas vaikas patirtų džiaugsmą. Sudaro vaikams galimybes žaisti, tepinėti dažais, paišioti, dėti spaudus ir kt. ant įvairaus formato ir tekstūros popieriaus. Skatina vaikus pasakoti apie savo piešinį, lipdinį. Stebi vaiko raiškos procesą, randa būdų užtikrinti, kad jis būtų džiaugsmingas ir teikiantis vaikams teigiamas emocijas. Siūlo vaikams eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis: molis, vaškas, vilna, šlapias popierius, ir kt.
3–6	3–6 metų vaikų spontaniškai kuriamų vaizdų atradimas, stebėjimas, tyrinėjimas perauga į tikslingą grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimą – piešimą. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Vizualinių raiškos priemonių ir įrankių įvairovė, jų tyrinėjimas ir kūrybinis veikimas skatina vaikų grafinę ir spalvinę raišką.	Sudaro vaikams galimybę kuriant veikti taip kaip jis to nori. Skatina žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padeda vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities atliekų galima sukurti originalių, gražių darbų. Drąsina kurti darbelius iš smulkių detalių. Inicijuoja vaikų kūrybinius projektus skatinančius vaikų kūrybiškumą. Suteikia vaikams galimybę kurti ornamentus, dekoruoti audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais. Organizuota eksperimentus kuriuose vaikams sudaromos sąlygos netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes.

„TEATRO RAIŠKA“

Vertybinės nuostatos. Tyrinėja ir pažįsta teatrinių raiškos formų įvairovę, išbando skirtingas teatrinės raiškos priemones.

Esminiai gebėjimai. Vaidina, improvizuoja pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuria improvizacinius teatro vaidinimus sau ir draugams, plėtoja kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlikdamas pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	Rodo vaikams kaip galima veikti su daiktais, skatina vaiką pamėgdžioti, atrasti naujų veikimo būdų. Kalba maloniomis, linksnomis intonacijomis, skatina mėgdžioti veiksmus ir intonacijas. Skatina vaikus įsiklausyti į veikėjus, siužetą, rodo vaikams veiksmus ir leidžia jiems improvizuoti, reikšti tokias emocijas, kokios tuo metu kyla.
3–6	3–6 metų vaikų menami žaidimai labai artimi kūrybinei dramai, juose daug vaidybos elementų. Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems suaugusiesiems	Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliudamas. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina vaikus vaidinti, parodo, kaip galima judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus, tempo ritmą. Palankiai vertina stebimus vaikų vaidinimus, klausia jeigu kas neaišku ir kt.

UGDymo(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“

Ugdymo srities paskirtis - skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, meninė raiška, estetiškas suvokimas. Tenkinti bendravimo ir savirealizacijos poreikį. Mintis, emocijas, išgyvenimus, jausmus reikšti garsais, žodžiais, atsakyti į kitų žmonių jausmų raišką. Siekti įsiklausyti į kito žmogaus kalbą, išgirsti perteikiamą informaciją. Kaupiant bendravimo su bendraamžiais ir suaugusiais patirtį, perimti gimtosios kalbos modelį. Pajausti gimtosios kalbos grožį, skambesį susipažįstant su lietuvių liaudies kūryba. Domėtis simboliais, brėžiniais, skatinti jų prasmų suvokimą. Kalbinę raišką realizuoti per kūrybinių galių puoselėjimą, domėjimąsi knygomis. Puoselėti meilę žemaičių tarmei, skatinti bendravimą, mokyti kūrinių žemaičių tarmę.

„KALBOS SUPRATIMAS“

Vertybinės nuostatos. Ugdosi kalbinės tapatybės ir kalbinių įgūdžių gebėjimus.

Esminiai gebėjimai. Geba klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą bei reaguoti į nežodinę raišką; geba suprasti įvairiomis formomis pateikiamą informaciją (žodinę, grafinę, simbolinę, vaizdinę, garsinę), domisi simboliais, raidėmis ir tekstu, geba suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Vaikai iki 3 metų ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su	Įsitraukimą skatina mokytojo siūlomos įdomios ir aktualios veiklos, žaidybinės

	suaugusiaisiais ir kitais vaikais. Jie atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocinga intonacija. Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose.	situacijos, žadinančios prigimtinių vaikų smalsumą, domėjimąsi ir emocinį įsitraukimą į bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Vaikus taip pat įtraukia kalbiniai žaidimai, skaitomos ir nežodiniu būdu pasakojamos istorijos, dialogiškas ugdymo procesas, iššūkio situacijos. Sėkmingam įsitraukimui būtinos vaikų kalbinius gebėjimus atitinkančios ir jų žodinių ir nežodinių bendravimą skatinančios sąlygos, kuriose būtų pripažįstama ir reaguojama į skirtingus vaikų saviraiškos būdus. Vaikų dalyvavimas įsitraukus moko klausyti ir įsiklausyti, skatina kūno kalba ir verbaline išraiška reaguoti į kalbančiųjų intencijas, plėtoja kalbinės raiškos gebėjimus.
3–6	3–6 metų vaikai, aktyviai įsitraukdami į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami.	Supratimo gilėjimą užtikrina kryptingos ir vaikų raidos skirtumus atliepiančios ugdymosi veiklos, skatinančios tyrinėjimą, aiškinimąsi ir problemų sprendimą, taip pat patirtinis ugdymo(si) procesas, kuris sudaro galimybes vaikams klausinėti, diskutuoti, ginčytis, spręsti problemas. Supratimo gilėjimą skatina žodinę raišką iliustruojančios ar ją papildančios vaizdinės ir kitais pojūčiais suvokiamos ugdymo(si) priemonės, kalbos siejimas su aplinkos objektais. Aiškinimasis, argumentavimas, reflektavimas padeda gilinti supratimą, kad kalba ir žodžiai daro poveikį kitam, skatina kritinį mąstymą, moko pasirinkti tinkamas komunikacijos priemones, leidžia suvokti skirtingų kalbų ir kalbos formų (žodinės, nežodinės, simbolinės, grafinės) įvairovę.

„KALBINĖ RAIŠKA“

Vertybines nuostatas. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauja su kitais, išreikia savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai. Išreikia patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukia ir plėtoja pokalbį, geba pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones, geba komunikuoti paprastomis grafinės ir rašytinės raiškos formomis.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	1–3 metų vaikai mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais,	1–3 metų vaikai pasitelkia žodinę ir nežodinę raišką aktyviai bendraudami ir

	veiksmams, mimika ir dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. Vaikų mąstymo ir kalbos raidą skatina amžių atitinkančių tekstų, eilėraščių, pasakų skaitymas, istorijų pasakojimas, siejamas su vaizdine informacija, taip pat tokiais jutiminiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. 3 metų vaikai, suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniiais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles;. 1–3 metų vaikai plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami: stebėdami rašančiuosius ar piešančiuosius, bandydami imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.	komunikuodami su suaugusiais ir bendraamžiais įvairiose veiklose. 2–3 metų vaikai, bendraudami su kitais, koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, neadresuodami kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinami suaugusiojo, atsakydami į klausimus. Vaikų poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami vaikai mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius.
3–6	3–6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikų kalba turtėja, jų kalbinė raiška sudėtingėja, jiems klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju apie teksto turinį ir prasmes, siejant tekstą su vizualia medžiaga. Vaikai vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir	Žaisdami išplėtusius siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Vaikai bendravimo gebėjimus ugdo kartu su suaugusiuoju ir bendraamžiais skaitinėdami knygas, kalbėdamiesi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotykį, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką, pasakodami istorijas, kurdami pasakojimus, kalbėdamiesi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. Mokytojo inicijuojamose arba natūraliai susiklosčiusiose situacijose, atveriančiose kalbų įvairovę, bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais.

	sudėtiniais sakiniais, formuluoja klausiamuosius sakinius („Kada...“, „Kur...“, „Kaip...“), kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. 3–6 metų vaikai įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais	Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolius, raides. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.
--	---	---

„KALBŲ ĮVAIROVĖS SUVOKIMAS IR KALBINĖS TAPATYBĖS FORMAVIMASIS“

Vertybines nuostatas. Tapatinasi su savo šalies kalba ir kultūra, susipažįsta su kalbų įvairove, ugdomi kalbų įvairovės suvokimą, vertybines nuostatas, susijusias su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, plėtoja kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.

Esminiai gebėjimai. Tapatinasi su savo šalies kalba ir kultūra, ugdomi kalbų įvairovės suvokimą susijusį su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, ugdomi ir plėtoja kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla-ugdymo(si) gairės
1,5–3	Skatinamas kalbų ir kultūrų pažinimas bei kalbinės tapatybės (nebūtinai susijusios su viena kalba) formavimasis. Kultūrų ir kalbų įvairovės pažinimą skatinančioje mokyklos aplinkoje vaikai turi galimybę matyti įvairių kultūrų ženklus, simbolius, girdėti įvairias kalbas, vartoti įvairiomis kalbomis parašytas knygeles.	Vaikų iki 3 metų domėjimasi skirtinga kalbine raiška (bendrine kalba, tarmėmis), skirtingomis kalbomis ir kultūromis skatina suaugusiojo pasakojimai apie kitas šalis, kultūras, kalbas, jų atmainas; knygelių, parašytų įvairiomis kalbomis, vartymas; garso įrašų (dainelių, eilėraščių, pasakojimų) įvairiomis kalbomis klausymas; įvairiakalbiai stalo žaidimai. Vaikų suvokimą apie kalbų įvairovę ugdo, pozityvų požiūrį formuoja ir bendrauti įvairiakalbėje aplinkoje moko, pavyzdžiui, svečių, atstovaujančių kitoms kalboms ar kultūroms, vizitai.
3–6	3–6 metų vaikai ugdomi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdami vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus, įsitraukdami į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus	Vaikų smalsumą sužadina ir juos įtraukia mokytojo inicijuojamos veiklos, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiaisiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Padedami mokytojo, vaikai mokosi taikyti kompensacines kalbos supratimo ir kalbos raiškos strategijas: siekdami suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas,

	su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus.	gestus, aplinkos objektus. Vaikai noriai įsitraukia į mokytojo siūlomus kiekvienai kultūrai autentiškus kalbinius žaidimus (mįsles, juokavimus, skaičiuotes, greitakalbes ir kt.).
--	--	--

VI SKYRIUS VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiško ugdymo esmė, padedanti plačiau įžvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos raidos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų vaikams.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;
- padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai (globėjai);
- teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai;
- tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais. Vertinama ne tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos (vaiko įgytos kompetencijos).

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

Pradinis vertinimas:

- atliekamas pradinis vertinimas, kai vaikas pradeda lankyti lopšėlį-darželį;
- stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai.

Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas:

- mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbėlių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai, keliami į e. dienyne ir kaupiamieji vaiko aplanke);

- analizuojami vaiko kūrybinių darbų, projektų ir kitos veiklos rezultatai. Fiksuojami pasiekimai, pažanga ir ugdymosi poreikiai.

Pasiekimų įvertinimas:

- atliekamas I ir II pusmečio vertinimas du kartus per metus: rugsėjį–spalį ir gegužę;
- apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga. Duomenys suvedami e. dienyne;
- vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamos aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikiatobulinti. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymogrupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymogrupės mokytojai;
- vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais (globėjais);
- jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.

Tolesnis planavimas:

- sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimuisu tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymoprogramą.
-